

En el 50è aniversari de la convocatòria del concili Vaticà II

En apropar-se el 50è aniversari de la convocatòria del Concili Vaticà II per part del beat Joan XXIII (25 de desembre de 1961), reproduïm un article de Mons. Fernando Ocáriz -Vicari General de la Prelatura de l'Opus Dei-, publicat a l'"Osservatore Romano" el passat 2 de desembre.

28/12/2011

En el cinquantè aniversari de la
convocatòria

SOBRE L'ADHESIÓ AL CONCILI VATICÀ II

El cinquantè aniversari, ja pròxim,
de la convocatòria del Concili Vaticà
II (25-XII-1961) és motiu de
celebració, però també de renovada
reflexió sobre la recepció i aplicació
dels documents conciliars. A més
dels aspectes directament més
pràctics d'aquesta recepció i
aplicació, amb les seves llums i
ombres, sembla oportú recordar
també la naturalesa de la deguda
adhesió intel·lectual als
ensenyaments del Concili. Tot i
tractar-se de doctrina ben coneguda i
de la qual hom disposa de
bibliografia abundant, no és
superflu recordar-ne els trets
essencials, comptant amb la
persistència de perplexitats
manifestades, fins i tot en l'opinió

pública, en relació amb la continuïtat d'alguns ensenyaments conciliars respecte als ensenyaments precedents del Magisteri de l'Església.

Abans que res no sembla inútil recordar que la intenció pastoral del Concili no vol dir que aquest no sigui doctrinal. Les perspectives pastorals de fet es basen en la doctrina, com no podria ser d'una altra manera.

Sobretot cal recalcar, però, que la doctrina s'orienta a la salvació, el seu ensenyament és part integrant de la pastoral. A més, en els documents conciliars és obvi que existeixen molts ensenyaments de naturalesa purament doctrinal: sobre la Revelació divina, sobre l'Església, etcètera. Com va escriure el beat Joan Pau II, "amb l'ajuda de Déu, els pares conciliars, en quatre anys de treball, van poder elaborar i oferir a tota l'Església un notable conjunt d'exposicions doctrinals i directrius

pastorals" (*Constitució Apostòlica Fidei depositum* , 11 -X-1992, Introducció).

L'adhesió deguda al Magisteri

El Concili Vaticà II no va definir cap dogma, en el sentit que no va proposar mitjançant acte definitiu cap doctrina. Tanmateix, el fet que un acte del Magisteri de l'Església no s'exerceixi mitjançant el carisma de la infal·libilitat no vol dir que pugui considerar-se "fal·lible" en el sentit que transmeti una "doctrina provisional" o bé "opinions autoritzades". Tota expressió de Magisteri autèntic cal rebre-la com allò que veritablement és: un ensenyament donat pels Pastors que, en la successió apostòlica, parlen amb el "carisma de la veritat" (*Dei Verbum* , n. 8), "revestits de l'autoritat de Crist" (*Lumen gentium* , n. 25), "a la llum de l'Esperit Sant" (ibíd.).

Aquest carisma, autoritat i llum certament van estar presents en el Concili Vaticà II; negar-ho a tot l'episcopat cum Petro i sub Petro, aplegat per ensenyar a l'Església universal, seria negar una mica de l'essència mateixa de l'Església (cf. Congregació per la Doctrina de la Fe, *Declaració *Mysterium Ecclesiae** , 24-VI-1973, nn. 2-5).

Naturalment no totes les afirmacions contingudes en els documents conciliars tenen el mateix valor doctrinal i, per tant, no totes requereixen el mateix grau d'adhesió. Els diversos graus d'adhesió a les doctrines proposades pel Magisteri van ser recordats pel Vaticà II en el n. 25 de la *Constitució *Lumen gentium** , i després sintetitzats en els tres apartats afegits al Símbol nicenoconstantinopolità en la fórmula de la *Professio fidei* , publicada el 1989 per la Congregació

per la Doctrina de la Fe amb
l'aprovació de Joan Pau II.

Les afirmacions del Concili Vaticà II que recorden veritats de fe requereixen, òbviament, l'adhesió de fe teològica, no perquè hagin estat ensenyades per aquest Concili, sinó perquè ja havien estat ensenyades infal·liblement com a tals per l'Església, mitjançant un judici solemne o mitjançant el Magisteri ordinari i universal. Així com requereixen un assentiment ple i definitiu les altres doctrines recordades pel Vaticà II que ja havien estat proposades amb acte definitiu per precedents intervencions magisterials.

Els altres ensenyaments doctrinals del Concili requereixen dels fidels el grau d'adhesió denominat "assentiment religiós de la voluntat i de la intel·ligència". Un assentiment "religiós", per tant no fundat en

motivacions purament racionals. Tal adhesió no es configura com un acte de fe, sinó més aviat d'obediència no senzillament disciplinària, més arrelada en la confiança en l'assistència divina al Magisteri i, per això, "en la lògica i sota l'impuls de l'obediència de la fe "(Congregació per a la Doctrina de la Fe, Instrucció *Donum veritatis* , 24-V-1990, n. 23). Aquesta obediència al Magisteri de l'Església no constitueix un límit posat a la llibertat; al contrari, és font de llibertat. Les paraules de Crist: "Qui a vosaltres escolta, a mi m'escolta" (*Lc* 10,16) s'adrecen també als successors dels Apòstols, i escoltar Crist significa rebre en si la veritat que fa lliures (cf. *Jn* 8 , 32).

En els documents magisterials pot haver-hi també -com de fet es troben en el Concili Vaticà II- elements no pròpiament doctrinals, de naturalesa més o menys circumstancial (descripcions de l'estat de les

societats, suggeriments, exhortacions, etc.). Aquests elements s'han d'acollir amb respecte i gratitud, però no requereixen una adhesió intel·lectual en sentit propi (cf. instrucció *Donum veritatis* , nn. 24-31).

La interpretació dels ensenyaments

La unitat de l'Església i la unitat en la Fe són inseparables, i això comporta també la unitat del Magisteri de l'Església en tot temps pel que fa a intèrpret autèntic de la Revelació divina transmesa per la Sagrada Escripura i per la Tradició. Això significa, entre altres coses, que una característica essencial del Magisteri és la seva continuïtat i homogeneïtat en el temps. La continuïtat no significa absència de desenvolupament; l'Església, al llarg dels segles, progressa en el coneixement, en l'aprofundiment i

en el consegüent ensenyament magisterial de la fe i moral catòlica.

En el Concili Vaticà II, hi va haver diverses novetats d'ordre doctrinal: sobre la sacramentalitat de l'episcopat, sobre la col·legialitat episcopal, sobre la llibertat religiosa, etc. Si bé davant les novetats en matèries relatives a la fe o a la moral no proposades amb acte definitiu hom deu l'assentiment religiós de la voluntat i de la intel·ligència, algunes d'elles van ser i segueixen sent objecte de controvèrsies sobre la seva continuïtat amb el magisteri precedent, o bé sobre la seva compatibilitat amb la Tradició. Davant de les dificultats que poden trobar-se per entendre la continuïtat d'alguns ensenyaments conciliars amb la Tradició, l'actitud catòlica, comptant amb la unitat del Magisteri, és la de cercar una interpretació unitària en què els textos del Concili Vaticà II i els documents magisterials

precedents s'il·luminin
recíprocament. No només cal
interpretar el Vaticà II a la llum de
documents magisterials precedents,
sinó que també alguns d'aquests es
comprenen millor a la llum del
Vaticà II. Això no representa cap
novetat en la història de l'Església.
Recordeu, per exemple, que nocions
importantes en la formulació de la fe
trinitària i cristològica (hypostasis,
ousía) emprades en el Concili I de
Nicea es van precisar molt en el seu
significat pels concilis posteriors.

Per això, la interpretació de les
novetats ensenyades pel Vaticà II ha
de rebutjar, com va dir Benet XVI,
l'hermenèutica de la discontinuïtat
respecte a la Tradició, mentre que ha
d'afirmar la hermenèutica de la
reforma, de la renovació en la
continuïtat (Discurs, 22 -XII-2005). Es
tracta de novetats en el sentit que
expliciten aspectes nous, fins a
aquest moment no formulats encara

pel Magisteri, però que no contradiuen a nivell doctrinal els documents magisterials precedents, si bé en alguns casos -per exemple, sobre la llibertat religiosa- comportin també conseqüències molt diferents a nivell de les decisions històriques sobre les aplicacions jurídic-polítiques, atesos els canvis en les condicions històriques i socials. Una interpretació autèntica dels textos conciliars la pot realitzar només el propi Magisteri de l'Església. Per això en la tasca teològica d'interpretació de les parts que, en els textos conciliars, suscitin interrogants i semblin presentar dificultats, cal sobretot tenir en compte el sentit segons el qual les intervencions magisterials successives les hagin enteses. Tanmateix, segueixen sent espais legítims de llibertat teològica per explicar d'una manera o altra la no contradicció amb la Tradició d'algunes formulacions presents en els textos conciliars i, per això, per

explicar el significat mateix
d'algunes expressions contingudes
en aquestes parts.

Respecte d'això, no sembla finalment
superflu tenir present que ha passat
gairebé mig segle des de la conclusió
del Concili Vaticà II, i que en aquestes
dècades s'han succeït quatre Romans
Pontífexs a la càtedra de Pere.

Examinant el Magisteri d'aquests
Papes i la corresponent adhesió de
l'Episcopat a ell, una eventual
situació de dificultat hauria de
transformar-se en serena i joiosa
adhesió al Magisteri, intèrpret
autèntic de la doctrina de la fe. Això
hauria de ser possible i desitjable
encara que romanguessin aspectes
racionalment no compresos del tot,
deixant oberts en qualsevol cas els
legítims espais de llibertat teològica
per a una tasca d'aprofundiment
sempre oportuna. Com ha escrit
Benet XVI recentment, "els
continguts essencials que des de

segles constitueixen el patrimoni de tots els creients tenen necessitat de ser confirmats, compresos i aprofundits de manera sempre nova, per tal de donar un testimoni coherent en condicions històriques diferents de les del passat "(*Motu propi Porta fidei* , n. 4).

Fernando Ocáriz //
L'Osservatore Romano

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/en-el-50e-
aniversari-de-la-convocatoria-del-
concili-vatica-ii/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/en-el-50e-aniversari-de-la-convocatoria-del-concili-vatica-ii/) (26/08/2025)